

سورهٔ چهل و پنجم - جاثیه

این سوره در مکه نازل شده و ۳۷ آیه دارد.

به نام خداوند بخشندهٔ مهربان

ح.ا. میم. (۱) نزول این کتاب از جانب خدای فرزانه بی‌همتاست. همانا در آسمان‌ها و زمین برای مؤمنان عبرتی است. و در آفرینش شما و جنیدگانی که خدا در زمین پراکنده ساخته نشانه‌هایی بر اهل یقین است. و نیز در رفت و آمد شب و روز و آن چه خدا از آسمان روزی نازل می‌کند و زمین را بعد از مردنش زنده می‌گرداند و زش بادها نشانه‌هایی است برای آنهایی که می‌اندیشند. (۲ - ۵)

این آیات خداست که به حق بر تو می‌خوانیم پس بعد از خدا و آیات او به کدام سخن باور دارند؟ وای بر هر دروغگوی گناهکار! آیات خدا را، که بر وی خوانده می‌شود، بعد با تکبر در کفر اصرار می‌ورزد که گوئی آنها را نشنیده است پس او را به عذاب دردناکی بشارت بده! و اگر از آیات ما چیزی بداند آن را به استهزاء می‌گیرد بر چنین کسانی عذاب مذلت‌باری است! پیش رویشان دوزخ است. نه چیزی از آن اندوخته‌اند، آن را به کار آید و نه آنهایی که به غیر از خدا به دوستی گرفته‌اند. و بر آنها عذاب بزرگی باشد! این (قرآن) راهنمایی است و کسانی که به آیات پروردگارشان کفر ورزند برای آنها سخت‌ترین عذاب الم‌انگیز باشد! (۶ - ۱۱) خداست که دریا را بر شما مسخر گردانید تا به امر او کشتی در آن حرکت نماید و شما از فضل او روزی بجوئید باشد که شکر نعمت‌ها به‌جای آرید. و هر چه در دل آسمان‌ها و زمین است همه را، که از آن اوست، برای شما رام نمود. بی‌گمان برای گروهی که اهل اندیشه‌اند در آن عبرت‌هاست! به مؤمنان بگو از کسانی که به روزهای موعود امید ندارند چشم ببوشند تا (خدا) هر گروهی را بدان‌چه می‌کردند جزا دهد! هر کس کار نیکو کند برای خویشتن کرده و آن که بد کند به ضرر خود نموده است آنگاه همه به سوی او بازگردانده می‌شوند! (۱۲ - ۱۵) همانا به بنی‌اسرائیل کتاب و حکمت و نبوت دادیم و آنها را از روزی‌های حلال بهره‌مند کردیم و بر جهانیانشان برتر ساختیم. و از امر (دین یا تورات) دلیل‌های روشنی عطا نمودیم. آنها با هم اختلاف نکردند مگر از پس آن که دانشی یافتند و از راه حسد در میان خودشان. بی‌گمان پروردگارت روز قیامت میان آنها در آنچه اختلاف می‌کردند داوری خواهد نمود. (۱۶ - ۱۷) سپس تو را بر شریعتی از آن امر قرار دادیم پس تو آن را پیروی کن و از پی‌آمال کسانی که علم ندارند مرو. آنها هرگز در برابر خدا تو را به کار نیابند، ستمگاران دوستان همدیگرند و خدا دوست پرهیزکاران. این قرآن برای مردم بصیرت‌هاست و برای اهل یقین هدایت و رحمت می‌باشد. آیا کسانی که مرتکب بدی‌ها می‌شوند چنین می‌پندارند که آنها را همانند کسانی که ایمان آورده کارهای نیکو انجام داده‌اند قرار می‌دهیم؟ زنده بودن و مرگ آنها یکسان است چه‌بداوری می‌کنند! (۱۸ - ۲۱) و خدا آسمان و زمین را به حق آفرید تا هر کسی بدان چه کرده جزا ببیند و به آنان ستمی روا نگردد! آیا آن کس را دیدی که هوای نفس خود را معبود خویش ساخت و خدایش با علم (بدین فساد) او را گمراه داشت و بر گوش و دلش مَه‌ر نهاد و بر چشمش پرده‌ای قرار داد. چه کسی غیر از خدا تواند او را هدایت نماید چرا پند نمی‌گیرند؟! و گویند زندگانی جز نشئهٔ این دنیا چیزی نیست که بمیریم و زنده شویم^۱ و این دهر است که ما را هلاک می‌سازد. آنها را در این باب علم و دانشی نیست و این گفته‌ها جز وهم و گمان نمی‌باشد! و هنگامی

۱. بعضی از مفسران گویند که در این کلام تقدیم و تاخیری است یعنی زنده می‌شویم و می‌میریم.

که آیات روشن ما بر آنها خوانده می‌شود دلیشان جز این نیست که گویند اگر راست می‌گوئید پدران ما را باز آرید. بگو خدا شما را زنده می‌کند سپس می‌میراند آنگاه همه را در روز قیامت، که شکی در آن نیست، گردمی‌آورد ولی اکثر مردم نمی‌دانند! (۲۲ - ۲۶)

فرمانروائی آسمان‌ها و زمین خاص اوست و روزی که رستاخیز برپا شود آن روز اهل باطل زیانکار خواهند شد! همه امت‌ها را در آن روز به زانو درآمده بینی. و هر امتی را به سوی کتابش فراخوانند امروز شما را بدان‌چه می‌کردید جزا دهند. این کتاب ماست که به حق بر شما سخن می‌گوید همانا ما از آن‌چه می‌کردید نسخه برمی‌داشتیم. و اما آنهایی که ایمان آورده کارهای نیکو انجام دادند پروردگارشان در سایه رحمت خویش درآورد که این کامیابی آشکاری است. (۲۷ - ۳۰)

و اما کسانی که کفر ورزیدند (به آنان گفته شود) مگر کافی نبود که آیات من بر شما خوانده می‌شد پس تکبر کردید و گروهی گناهکار بودید! و چون گفته می‌شود که وعده خدا حق است و به روز رستاخیز شکی نیست گفتید ما نمی‌فهمیم رستاخیز چیست؟ و جز گمانی درباره آن نداریم و به هیچ وجه آن را یقین نمی‌دانیم! و بدی اعمالشان بر آنها آشکار شود و آن چه استهزاء می‌کردند آنرا را فرا گیرد! گفته شود امروز ما شما را فراموش می‌کنیم آن چنان که شما دیدار امروزتان را فراموش کرده بودید! جایگاه شما دوزخ است و برای شما یاری‌دهندگانی نباشد. این بدان سبب است که شما آیات الهی را به استهزاء گرفتید و زندگانی دنیا شما را بفریفت. پس امروز نه از آن رهائی یابند و نه عذرشان قبول نمایند! سپاس بر خدا که پروردگار آسمان‌ها و پروردگار زمین. پروردگار جهانیان است. بزرگواری در آسمان‌ها و زمین خاص اوست و او بی‌همتای حکمت‌آموز است. (۳۱ - ۳۷)